

Notat

Modtager(e) > Folketingets Europaudvalg

Samlenotat: Konkurrenceedvnerådsmøde den 30. november 2018 (rum- og forskningsdelen)

RUM

1. Forordning om det europæiske rumprogram

- Fremskridtsrapport
- Udveksling af synspunkter

KOM (2018) 447

13. november 2018

FORSKNING

2. Rådskonklusioner om beslutningsmodellen for det europæiske rum for forskning

- Vedtagelse

KOM-nr. foreligger ikke

**Uddannelses- og
Forskningsministeriet**
Jura og Internationale forhold

Børsgade 4
Postboks 2135
1015 København K
Tel. 3392 9700
Fax 3332 3501
ufm@ufm.dk
www.ufm.dk

3. Horisont Europa-pakken: Rammeprogrammet for forskning og innovation 2021-2027 (1. læsning)

a) Rammeprogrammet og dets regler for deltagelse og deling

- Delvis generel indstilling

b) Særprogrammet for implementering af Horisont Europa

- Fremskridtsrapport/Delvis generel indstilling

- Udveksling af synspunkter

KOM (2018) 435

KOM (2018) 436

CVR-nr. 1680 5408

1. Forordning om det europæiske rumprogram, KOM (2018) 447

(1. læsning)

Nyt notat

1. Resumé

Det østrigske formandskab forventes på rådsmødet (konkurrenceevne) den 30. november 2018 at fremlægge sin fremskridtsrapport om de igangværende forhandlinger om EU's samlede rumprogram med henblik på en policy-drøftelse herom.

Kommissionen fremsatte den 6. juni 2018 forslag om en ny fællesforordning om oprettelse af Unionens rumprogram og Den Europæiske Unions Agentur for Rumprogrammet. Med forslaget samles alle eksisterende og nye rumaktiviteter i ét program. Forslaget til ny fællesforordning er baseret på "En rumstrategi for Europa" (2016), hvor Kommissionen lancerede en ny samlet rumstrategi for EU, der er baseret på fire strategiske mål: Bedst mulig udnyttelse af fordelene ved rummet for samfundet og EU-økonomien, fremme af en konkurrencedygtig og innovativ europæisk rumsektor, styrkelse af Europas strategiske selvstændighed i forbindelse med adgang til og anvendelse af rummet i et sikkert miljø samt styrkelse af Europas rolle som en global aktør og fremme af internationalt samarbejde, udvikling, grænsekontrol, havovervågning og sikkerhed for Unionens borgere.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

På nuværende tidspunkt er formandskabets fremskridtsrapport ikke forelagt, og forhandlingerne er stadig i gang. Formandskabets fremskridtsrapport forventes at nævne de elementer, der har været mest i fokus under behandlingen af Europa-Kommissionens forslag.

2. Baggrund

Kommissionen fremsatte den 6. juni 2018 forslag om en forordning om oprettelse af Unionens rumprogram og Den Europæiske Unions Agentur for Rumprogrammet (Agenturet) og om ophævelse af ordning (EU) nr. 912/2010, (EU) nr. 1285/2013, (EU) nr. 377/2014 og afgørelse nr. 541/2014/EU. Retsgrundlaget for den foreslåede forordning er artikel 189, stk. 2, i TEUF, hvori det bestemmes, at Unionen udarbejder en europæisk rumpolitik og giver Europa-Parlamentet og Rådet, der træffer afgørelse efter den almindelige lovgivningsprocedure, beføjelse til at vedtage et program for at bidrage til gennemførelsen af målene for denne politik. Forslaget følger Kommissionens forslag til en kommende flerårig finansiel ramme (MMF), som er blev fremlangt den 2. maj 2018

Ministerrådet er i gang med sin gennemgang af forslaget til fællesforordning og behandling af FMSK kompromisforslag til fællesforordningen. Samlenotatet baserer sig på forventningerne til formandsskabets fremskridtsrapport på baggrund af gennemgangen.

3. Formål og indhold

Med forslaget til en ny fællesforordning samles alle eksisterende og nye rumaktiviteter i ét program for perioden 2021 – 2027. Forslaget til ny forordning er baseret

på "En rumstrategi for Europa" (2016) og består af en række specifikke programkomponenter samt tværgående foranstaltninger, som skal sikre en effektiv adgang til rummet for programmet og fremme en innovativ rumsektor.

Formandskabets fremskridtsrapport for fællesforordningen for rumprogrammet forventes at fremhæve, at der er konstateret en umiddelbar enighed om fællesforordningens genstandsfelt, herunder særligt videreførelsen af satellitnavigationssystemerne Galileo og EGNOS samt jordobservationssystemet Copernicus. Der synes også at være fortsat opbakning til den koordinerede fællesaktivitet omkring overvågning af objekter i kredsløb om jorden (Space Situational Awareness), mens der stadig er en række lande, der har uafklarede holdninger til en ny koordineret fællesaktivitet omkring særlig pålidelig og sikker satellitkommunikation for Unionens og medlemsstaternes myndigheder (GOVSatCOM).

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Der synes fortsat at være udeståender omkring programmets endelige udformning og forvaltning ift. tekniske kompetencer samt rolle- og ansvarsfordeling mellem henholdsvis Europa-Kommissionen, medlemsstaterne, det europæiske GNSS-Agentur GSA, Den Europæiske Rumorganisation ESA samt EUMETSAT, der er de europæiske meteorologiske tjenesters satellitorganisation.

Da der er tale om en sammenlægning af flere selvstændige programområder, er der ligeledes udeståender omkring programmets komitologi (komiteer) og herunder, hvordan programmet i sin helhed styres fremadrettet med behørig hensyn til programmets delelementer.

Der udestår endvidere en endelig formulering omkring programmets uafhængige adgang til rummet og herunder, i hvilken grad programmet skal kunne understøtte teknologiske udviklingsaktiviteter i den henseende.

Der udestår ligeledes en samlet vurderingen fra Sikkerhedsudvalget under Rådet i forhold til hele sikkerhedsdimensionen af programmet, herunder afklaring af beføjelser mellem Europa-Kommissionen og medlemsstaterne, akkreditering samt deltagelse i programmet og adgang til data og tjenester fra programmet for tredjelande og internationale organisationer, sikkerhed omkring den fysiske infrastruktur på jorden og i rummet samt cybersikkerhed.

Endeligt har der løbende i gennemgangen af forordningsteksten været fokus på at understrege programelementernes i udgangspunktet civile karakter, men også at disse elementer i mange tilfælde har dobbelte anvendelsesmuligheder.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig om rumprogrammet.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen anfører, at rummet er en højteknologisk sektor, der mobiliserer betydelige finansielle ressourcer og anvender avancerede teknologier inden for forskellige områder. Målet med forordningsforslaget kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne, end ikke af de førende inden for rumsektoren. Videnskabelige og tekniske erfaringer og knowhow inden for denne sektor er

spredt ud på flere af Unionens økonomiske regioner samt Den Europæiske Rumorganisation, der er en international organisation, som de fleste EU-lande er medlemmer af. På den finansielle side er opgaven med at opbygge og drive systemer såsom Galileo og Copernicus, der leverer tjenester af interesse for alle EU's medlemsstater, for ikke at sige alle regioner i verden, for stor til at kunne gennemføres af en enkelt medlemsstat alene. Omfanget og konsekvenserne af den foreslåede forordnings formål er af en sådan art, at de kun kan nås ved handling på EU-plan.

Regeringen er enig i denne vurdering, hvorefter forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Europa-Kommissionens forslag til et kommende rumprogram for perioden 2021 – 2027 vurderes, når endeligt vedtaget, at have følgende konsekvenser:

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Programmet vurderes at få erhvervsøkonomiske, samfundsøkonomiske og statsfinansielle konsekvenser for Danmark.

Hvad angår de erhvervsøkonomiske konsekvenser så vurderer Kommissionen, at forslaget vil bidrage til at fremme en innovativ europæisk rumsektor bl.a. ved at støtte opblomstringen af applikationsmarkeder.

Hvad angår de samfundsøkonomiske konsekvenser så vurderer Kommissionen, at videreførelsen af Galileo, EGNOS, Copernicus og SST vil komme slutbrugerne til gode via nye applikationer, som vil forbedre den måde, folk rejser, arbejder og kommunikerer med hinanden på. Videreførelse og udvikling af programmerne vil samtidig understøtte og i mange tilfælde effektivisere offentlige myndigheders opgavevaretagelse. Yderligere er tidsbestemmelse i satellitter en yderst vital del af mange sektorer, herunder den finansielle sektor og energisektoren.

Hvad angår de statsfinansielle konsekvenser foreslår Kommissionen, at finansieringsrammen for gennemførelsen af programmet for perioden 2021 – 2027 fastlægges til 16 mia. EUR (løbende priser).

Den vejledende fordeling af dette beløb anføres som:

- (a) Galileo og EGNOS: 9,7 mia EUR
- (b) Copernicus: 5,8 mia. EUR
- (c) SSA/GOVSATCOM: 0,5 mia. EUR

Forudsat en finansieringsandel på 2 pct., vil den danske finansieringsandel for perioden 2021-2027 udgøre 320 mio. EUR eller 45,7 mio. EUR årligt i perioden, svarende til ca. 343 mio. DKK årligt i løbende priser.

8. Høring

Udkast til samlenotat om punktet har været sendt i høring i EU-Specialudvalget for Forskning den 7. november 2018 med høringsfrist den 13. november 2018.

Følgende høringssvar blev modtaget:

Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter: *"Fra GTS kan vi tilslutte os regeringens foreløbige generelle holdning, idet vi finder væsentligt af både vækstmæssige og sikkerhedspolitiske hensyn - at prioritere en udbygning af den europæiske tilstedeværelse i rummet. GTS-institutterne indgår på flere områder som underleverandører til programmerne."*

Landbrug & Fødevarer: *"L&F bakker op om en ny fællesforordning for EU's rumprogrammer. Herunder ikke mindst fortsat drift og videreudvikling af tjenesterne Galileo og Copernicus. De to tjenester har et meget stort potentiale til at bidrage til udviklingen af et effektivt og bæredygtigt landbrug. Landbrugets innovationscenter SEGES og en række højteknologiske opstartsvirksomheder er allerede i gang med at udvikle potentialet. To af de danske initiativer (CropSat og Biomassebenchmark) præsenteres ved et møde i EU Parlamentet 22. november."*

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at medlemsstaterne generelt vil forholde sig positive til fremskridtsrapporten og herunder anerkende, at formanskabet generelt er kommet langt i en kompliceret sammenlægning af flere delprogrammer med mange særskilte nationale interesser.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen forventer at kunne byde formandskabets fremskridtsrapport velkommen.

Regeringen lægger vægt på, at drøftelser vedrørende rumprogrammet ikke foregriber forhandlingerne om den kommende finansielle ramme. Regeringen lægger i den forbindelse vægt på, at udgiftsniveauet i næste MFF samlet set holdes på 1 pct. af EU27's BNI, og at alle EU-budgettets udgifter skal afholdes inden for dette loft. Inden for disse rammer er det regeringens holdning, at der skal ske en indholdsmæssig omprioritering af EU's udgifter, så EU-budgettet i højere grad målrettes EU-merværdiskabende tiltag, herunder bl.a. vækst- og konkurrenceskabende initiativer og excellencebaseret forskning.

Regeringen bakker som udgangspunkt op om forslaget til ny fællesforordning for EU's rumprogrammer, der er en naturlig udvikling af EU's rumstrategi fra 2016 og samtidig øger synligheden af rumområdets politiske såvel som strategiske betydning for EU, og herunder en lang række af EU's overordnede policy-områder.

Regeringen støtter op om fortsat drift og videreudvikling af de eksisterende tjenester samt øget fokus på sikkerhed i og fra rummet.

Regeringen støtter forslagets sigte på en mere effektiv, forenklet og strømlinet EU-forvaltning af rumprogrammet, hvorved Europa kan forblive konkurrencedygtig og

uafhængig på området. Regeringen støtter særligt forslaget sigte på at være fleksibel mellem varierende behov progamelementerne imellem, hvorved de allokerede ressourcer kan anvendes optimalt.

Europa-Kommissionen ønsker med forslaget bl.a. at samle en række tværgående opgaver, hvilket fra et dansk perspektiv støttes som en ressourceoptimerende foranstaltning. Det ses primært i forslaget om ét samlende agentur samt samling af en række centrale opgaver på sikkerhedsområdet, hvorved en række komiteer og underudvalg vil kunne samles i færre fora.

Herunder støtter regeringen, at udviklingen af et EU-agentur for rumprogrammet sker i meget tæt dialog med den europæiske rumorganisation ESA og de europæiske meteorologiske tjenesters satellitorganisation EUMETSAT (og de nationalstater som danner grundlaget for ESA og EUMETSAT) for at undgå overlap i arbejdsområder.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Regeringen støtter endvidere, at der etableres samarbejdsrelationer mellem EU, medlemslandene, internationale organisationer og tredje parter. Herunder støtter Danmark, at EU ikke opbygger teknisk kompetence til selv at udvikle og opbygge de relevante ruminfrastrukturer, men opbygger en kompetence til at understøtte rumrelaterede beslutninger – og at opbygningen af den fysiske ruminfrastruktur sker i samarbejde med øvrige relevante kompetente organisationer og aktører, som f.eks. ESA og EUMETSAT. Regeringen støtter endvidere, at der som foreslået i forordningen, udarbejdes en ny økonomisk rammeaftale mellem Kommissionen og ESA, der understøtter en god og langsigtet samarbejdsrelation for begge parter.

Endelig vil regeringen fortsat være særlig opmærksom på forslaget's øgede fokus på forsvarsmæssig sikkerhed i forhold til yderligere dobbelt anvendelseskapacitet på en række af unionens rumaktiviteter og deres civile udgangspunkt.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Folketingets Europaudvalg har fået oversendt grund- og nærhedsnotat af 4. juli 2018 om Kommissionens forslag til etablering af et nyt rumprogram.

2. Rådskonklusioner om beslutningsmodellen for det europæiske forskningsrum

Nyt notat

1. Resumé

Formandskabet har fremsat forslag til rådskonklusioner om beslutningsmodellen for det europæiske forskningsrum efter 2020.

Rådskonklusionerne anerkender, at et fuldt fungerende europæisk forskningsrum kan bidrage til mere effektive og sammenhængende økosystemer for forskning i medlemsstaterne. Milepælene for samarbejdet siden etableringen i 2000 gengives i rådskonklusionerne.

Rådskonklusionerne, og især opfordringerne, er baseret på holdningen af den 18. september 2018 i komitéen for det europæiske forskningsrum om gennemgangen af den rådgivende struktur for rummet. Rådskonklusionerne opfordrer bl.a. medlemsstaterne og Europa-Kommissionen til at optimere det nuværende samarbejde under eksisterende prioriteter vedrørende eksempelvis mobilitet og økosystemers og de etablerede arbejdsgrupper og komitéer. Revidering af selve det europæiske forskningsrums beslutningsmodel, dens arbejdsgrupper og rådgivende rolle over for Ministerrådet bør drøftes på baggrund af den forventede Meddelelse fra Europa-Kommissionen om emnet i 2020.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Rådskonklusionerne forhandles stadig i Ministerrådet, og det endelige udkast til rådskonklusionerne til vedtagelse på rådsmødet (konkurrenceevne) den 30. november 2018 foreligger derfor ikke på nuværende tidspunkt. Samlenotatet er dermed baseret på forventninger til det endelige udkast.

2. Baggrund

Tidligere rådskonklusioner har opfordret til en gennemgang af det europæiske forskningsrum, herunder beslutningsmodellen. På baggrund af disse er beslutningsmodellen blevet drøftet grundigt i komitéen for det europæiske forskningsrum, hvilket har resulteret i en rapport med anbefalinger. Rådskonklusionerne har til hensigt at godkende denne rapport på politisk niveau.

3. Formål og indhold

Formålet med rådskonklusionerne er at opnå politisk godkendelse af rapporten om beslutningsmodellen for det europæiske forskningsrum efter 2020, der er opnået enighed om i komitéen for det europæiske forskningsrum.

Rådskonklusionerne forventes at anerkende, at et fuldt fungerende europæisk rum for forskning kan bidrage til mere effektive og sammenhængende økosystemer for forskning. Dette kræver en systemisk tilgang. Desuden vil rådskonklusionerne sandsynligt byde medlemsstats indsat siden 2000 velkommen. Rådskonklusionerne vil ligeledes pege på den vigtige, strategiske rolle, som det europæiske rum spiller med sin rådgivning til Ministerrådet ud fra hensigten om at fremme den økonomiske og sociale effekt af investeringerne i forskning og udvikling på nationalt og europæisk niveau. Det overordnede formål er at øge Europas globale konkurrenceevne, antallet af job, levestandarden samt at øge innovationskapaciteten i hele EU. Rådskonklusionerne forventes at gentage vigtigheden af tæt samarbejde mellem Europa-Kommissionen og medlemsstaterne om det næste ramme-program og samarbejdet med associerede lande samt relevante interessenter samt arbejdet med bedre monitorering og evaluering af samarbejdet.

Milepælene for samarbejdet siden etableringen i 2000 vil forventeligt blive nævnt.

Rådskonklusionerne forventes at opstille en række invitationer og opfordringer bl.a. at invitere det europæiske strategiske forum for forskningsinfrastruktur til at præsentere sin næste roadmap i 2020 og implementere dette fra nationalt og europæisk hold. Desuden vil de forventeligt opfordre til fortsat god sammenhæng mellem det europæiske rum og rammeprogrammet. Ligeledes inviterer rådskonklusionerne sandsynligvis medlemsstaterne til at anerkende den tværgående tilgang til kønsdimensionen i forskning, og fremme åben videnskab, herunder infrastrukturens betydning for at fremme dette. Desuden forventes rådskonklusionerne at invitere til bedre synergi mellem det europæiske rum for forskning og det europæiske område for videregående uddannelse.

Baseret på holdningen fra 18. september 2018 om gennemgangen af den rådgivende struktur for det europæiske rum for forskning opstiller rådskonklusionerne sandsynligvis adskillige opfordringer til medlemsstaterne og Europa-Kommissionen, herunder a) hurtig implementering af anbefalingerne i rapporten gennem en handlingsplan i 2019, b) at de nuværende prioriteter skal fortsætte som planlagt indtil 2020, c) at eksisterende instrumenter til policy-udvikling skal bruges, d) at relevansen af arbejdsgrupper og den rådgivende karakter for komiteen skal forbedres og e) at samarbejdet mellem Ministerrådet og det europæiske rum via kommende formandskaber for Ministerrådet skal forbedres.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Mht. det europæiske rums fremtid efter 2020 er det forventningen, at Europa-Kommissionen inviteres til at fremsætte en Meddelelse om emnet medio 2020, muligvis inklusiv forslag til prioriteter, en revideret beslutningsmodel og monitorering. Ligeledes vil rådskonklusionerne forventeligt inkludere invitation til en regelmæssig ministerkonference som led i at fastsætte prioriteter for det europæiske rum i Ministerrådet. Værdien af nationale handlingsplaner forventes understreget samt en henvisning til den næste gennemgang i 2021.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Ikke relevant i forhold til rådskonklusioner.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant i forhold til rådskonklusioner.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant i forhold til rådskonklusioner.

7. Konsekvenser

Rådskonklusionerne har ikke statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser i Danmark.

8. Høring

Udkast til samlenotat om punktet har været sendt i høring i EU-Specialudvalget for Forskning den 7. november 2018 med høringsfrist den 13. november 2018. Der blev ikke modtaget høringssvar til dette punkt.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Medlemsstaterne forventes at kunne tilslutte sig rådskonklusionerne, da disse spiller overens med vedtaget rapport om en gennemgang i den rådgivende komité for det europæiske rum.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen forventes at kunne støtte det endelige udkast til rådskonklusionerne.

Det er for regeringen vigtigt, at rådskonklusionerne ligger på linje med holdningen vedtaget i komitéen for det europæiske rum fra september tidligere i år. Desuden er det vigtigt, at rådskonklusionerne ikke præjudicerer forhandlingerne om rammeprogrammet, men henviser til vigtigheden at samspillet mellem europæiske og nationale prioriteter og indsatser samt den koordinerende og rådgivende rolle, som det europæiske rum for forskning spiller i denne sammenhæng.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere være forelagt Folketingets Europaudvalg.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

3. Horisont Europa-pakken: Rammeprogrammet for forskning og innovation 2021-2027 (1. læsning)

- a) **Rammeprogrammet og dets regler for deltagelse og deling, KOM (2018) 435**
- b) **Særprogrammet for implementering af Horisont Europa, KOM (2018) 436**

Nyt notat

1. Resumé

Formandskabet stiler på konkurrenceevnerådsmødet den 30. november 2018 mod en delvis generel indstilling på rammeprogrammets og dets regler for deltagelse samt en fremskridtsrapport for særprogrammet for implementering af Horisont Europa. Formandskabets forslag vil danne baggrund for en policy-drøftelse på råds-mødet.

Overordnet består programforslaget af tre søjler. Den første søjle, *Excellent videnskab*, har fokus på grundforskning, forskermobilitet og forskningsinfrastruktur, herunder kendte aktiviteter som *Det Europæiske Forskningsråd* og *Marie Skłodowska-Curie Aktiviteter*. Den anden søjle, *Globale udfordringer og europæisk industris konkurrenceevne*, har fokus på strategisk forskning inden for de store globale udfordringer, herunder bl.a. sundhed, inklusive og sikre samfund, digital udvikling, klima, miljø, energi, fødevarer og naturressourcer. Den tredje søjle, *Innovativ Europa*, fokuserer på innovation, særligt disruptiv og banebrydende innovation.

Implementering af rammeprogrammet vil ske gennem velkendt komitologi-procedure og en strategisk planlægningsproces, der skal fremme bedre koordinering med nationale dagsordener for forskning og innovation samt synergi til andre, relaterede programmer under den flerårige finansielle ramme.

Under forhandlingerne har særligt følgende elementer i Europa-Kommissionens forslag til Horisont Europa været genstand for drøftelser: Hjemmel, den strategiske planlægningsproces, herunder for missioner og institutionelle partnerskaber, inddelingen af og titlerne på klynger i søjle II vedrørende globale udfordringer, etableringen af *Det Europæiske Innovationsråd* i søjle III og den underliggende del for "widening" (dvs. en mere ligelig fordeling af midlerne mellem medlemsstaterne) og et styrket europæisk forskningsrum. Enkelte af disse elementer kan blive baggrund for yderligere forhandling på råds-mødet, inden en mulig delvis generel indstilling kan opnås.

På nuværende tidspunkt er formandskabets endelige forslag til en delvis generel indstilling for rammeprogrammet ikke forelagt, og forhandlingerne er stadig i gang. Fremskridtsrapporten for det underliggende særprogram for implementering af Horisont Europa forhandles også stadig i Ministerrådet. Samlenotatet er derfor baseret på Europa-Kommissionens forslag, forhandlinger og forventninger til indhold af en delvis generel indstilling for rammeprogrammet og en fremskridtsrapport for særprogrammet for forskning og innovation.

2. Baggrund

Europa-Kommissionen fremsatte den 7. juni 2018 sit forslag til en forordning for et kommende rammeprogram for forskning og innovation for perioden 2021-2027 KOM (2018) 435, herunder en afgørelse om et særprogram KOM (2018) 436. Forslaget følger Kommissionens forslag til en kommende flerårig finansiell ramme (MFF), som fremlagt den 2. maj 2018.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Ministerrådet er i stadig i gang med at forhandle Europa-Kommissionens forslag med henblik på at opnå en delvis generel indstilling til forslag til en hovedforordning om rammeprogrammet. Samlenotatet baserer sig på forventningerne til formandskabets forslag inden rådsmødet, da forslag stadig ikke forelagt fra formandskabets side.

3. Formål og indhold

Europa-Kommissionens forslag forventes i høj grad videreført, om end udsat for nogle justeringer i formandskabets udkast til en delvis generel indstilling for rammeprogrammet og en fremskridtsrapport for særprogrammet.

Således forventes rammeprogrammet og særprogrammet at opstille prioriteter og deltagelsesregler for forskning og innovation for perioden 2021-2027. Formålet med Horisont Europa er at støtte hele værdikæden for forskning og innovation – fra forskningsmæssigt gennembrud til indførelse af produkt på markedet – på en integreret måde og rettet mod civile anvendelsesformål, om end rammeprogrammet også udgør den juridiske krog for den forsvarsforskning, der vil blive foretaget under Den Europæiske Forsvarsfond.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Samtidig lægges der vægt på Horisont Europas bidrag til at styrke EU's konkurrenceevne.

Der lægges op til en overordnet struktur, der består af tre søjler.

Søjle I – Excellent videnskab

Søjle I, med den mulige nye titel Excellent videnskab, har til hensigt at styrke videnskabelig topkvalitet – også kaldet excellence – gennem aktiviteter, der er identificeret og udvalgt af forskere og aktører selv (bottom-up) og projekter inden for forskningsinfrastruktur. Søjlen omfatter: (a) Det Europæiske Forskningsråd – hovedsagligt grundforskning og udveksling af erfaringer blandt fremragende forskere. (b) Marie Skłodowska-Curie Aktiviteter – herunder at fremme topkvalitet via forskermobilitet på tværs af landegrænser og forskellige sektorer samt at fremme nye kvalifikationer gennem fremragende uddannelse af forskere. (c) Støtte til nye forskningsinfrastrukturer fra forberedelses- til gennemførelsesfasen i overensstemmelse med prioriteter identificeret af ESFRI (det europæiske strategiske forum for forskningsinfrastruktur), den europæiske åbne videnskabsky – EOSC, sammenkobling af infrastrukturer og netværk. Initiativerne under denne søjle og implementeringsstrukturen bag dem er velkendte fra tidligere rammeprogrammer, herunder det nuværende rammeprogram Horisont 2020. I forhold til Europa-Kommissionens forslag forventes der ikke væsentlige ændringer foreslået under denne søjle, hvis titel dog forventes ændret til excellent videnskab, hvilket er den nuværende overskrift for søjlen i Horisont 2020.

Søjle II – Globale udfordringer og europæisk industris konkurrenceevne

Søjle II, med den mulige nye titel Globale udfordringer og europæisk industris konkurrenceevne, vil sandsynligvis ligesom det oprindelige forslag sigte mod at finde fælles løsninger på fælles udfordringer og være organiseret omkring prioriterede temaklynger, forsknings- og innovationsmissioner samt Kommissionens Fælles Forskningscenter, hvis forskning understøtter de fem identificerede klynger. Klyngerne forventes udsat for enkelte justeringer og præciseringer i forhold til det oprindelige forslag samt inkludere et øget fokus på miljø og bioøkonomi. De forventede seks klynger ser ud til at ville omhandle følgende: (a) Sundhed – Indsatsområderne tæller bl.a. sundhed gennem hele livet, miljømæssige og sociale sundhedsdeterminanter, ikke-overførbare, sjældne og smitsomme sygdomme, teknologier og digitale løsninger inden for sundhed og pleje samt sundhedssystemet. (b) Inklusive, kreative og modstandsdygtige samfund – Indsatsområder herunder er f.eks. demokrati, kulturarv, sociale og økonomiske forandringer. (c) Civil sikkerhed

for samfund – beskyttelse og sikkerhed samt cyber-sikkerhed. (d) Det digitale område og industri – Indsatsområder inkluderer bl.a. produktionsteknologier, centrale digitale teknologier, avancerede materialer, kunstig intelligens og robotteknologi, næste generation af internet, rene og kulstoffattige industrier samt rummet. (e) Klima, energi og mobilitet – Indsatsområder omfatter f.eks. klimaforskning- og løsninger, energiforsyning, samfund og byer, industriel konkurrenceevne inden for transport, intelligent mobilitet og energilagring. (f) Bioøkonomi, fødevarer, naturressourcer og miljø – Indsatsområder herunder tæller bl.a. miljøobservation, biodiversitet og naturkapital, landbrug, skovbrug og landdistrikter, have og oceaner samt biobaserede innovationssystemer.

Implementering vil ske gennem en lignende komitologi-procedure som under det nuværende rammeprogram, om end med andre konfigurationer af programkomitéen, der matcher de foreslåede klynger under søjle II. Under denne anden søjle introduceres som noget nyt såkaldte missioner for forskningen. Ifølge forslaget skal missioner bl.a. have en klar EU-merværdi, bidrage til at nå Unionens prioriteter, være dristige og inspirerende med stor samfundsmæssig og økonomisk relevans, være målrettede, målbare og tidsbestemte, være tværfaglige og åbne over for forskellige typer af bottom-up aktiviteter.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Søjle III – Innovativ Europa

Søjle III, med den mulige nye titel Innovativ Europa, vil samle nogle af de eksisterende initiativer for innovation og iværksætte nye aktiviteter under en ny struktur ved navn Det Europæiske Innovationsråd. Hensigten er bl.a. at fremme markeds-skabende, banebrydende innovationer inden for nye områder som avanceret teknologi og øge risikofinansieringen til at bringe innovative løsninger på markedet og opskalere opstartsvirksomheder.

De foreslåede tre dele under denne søjle forventes bevaret om end med enkelte præciseringer:

(a) Det Europæiske Innovationsråd (EIC) – EIC skal f.eks. støtte udvikling til fremtidige og fremspirende banebrydende innovationer, støtte udvikling, udrulning og opskalering af markeds-skabende innovationer. EIC vil hovedsageligt gennemføre sine aktiviteter gennem to programmer: 1) pathfinder for avanceret forskning, der udmønter bevillinger til de tidlige faser af den teknologiske udvikling og 2) accelerator, der finansierer aktiviteter tættere på markedet, hvor tilskud i form af bevillinger vil kunne kombineres med egenkapitalfinansiering. Desuden forventes formandskabets forslag at bevare inkluderingen af rådgivningsmuligheder, mentorbistand og teknisk bistand og matche investorer med projekter.

(b) Europæiske innovationsøkosystemer – Dette element har til hensigt at forny og styrke samarbejdet og koordineringen mellem medlemsstaterne og de associerede lande i forhold til både offentlige og private innovationsaktiviteter. Det forventes, at en delvis generel indstilling vil bakke op om idéen at nedsætte et EIC-forum for deltagende landes offentlige myndigheder og organer med ansvar for innovationspolitik for at fremme koordination og en mere strømlinet tilgang til udviklingen af EU's innovationsøkosystemer, herunder i relevante EU-programmer.

(c) Det Europæiske Institut for Innovation og Teknologi (EIT) – EIT er med sine projekter, der omfavner videntrekanten (uddannelse, forskning og innovation), placeret under denne tredje søjle pga. sammenhængen til innovationsøkosystemer. Indsatsområder under EIT spiller en rolle med hensyn til at styrke bæredygtige innovationsøkosystemer, fremme innovation og iværksætteri bedre gennem uddannelse og styrke iværksættere, undervisere, studerende og andre aktører i tværfag-

lige teams til udvikling og omsætning af idéer til både trinvis og disruptive innovationer samt synergi til andre programmer. En delvis generel indstilling forventes at understrege, at EIT vil blive udmøntet via et selvstændigt særprogram, som Europa-Kommissionen vil stille forslag til senere hen.

Underliggende del

Udover de nævnte tre søjler er der en underliggende del, hvis overskrift forventes at indikere bedre, at der er tale om de såkaldte widening-aktiviteter – altså aktiviteter der skal medføre en mere ligelig fordeling af midler mellem medlemsstaterne. Under denne del ligger følgende aktiviteter: 1) Deling af topkvalitet – Dette instrument skal bl.a. støtte samarbejde om nye eller opgradere eksisterende "lommer" for topkvalitet, etablere venskabsprojekter på tværs af universiteter og forskningsinstitutioner og oprette professorater for at tiltrække og fastholde højt kvalificerede forskere. Det europæiske samarbejde om videnskab og teknologi, COST, vil fortsat fokusere på aktiviteter, der støtter kapacitetsopbygning og karriereudvikling for forskere fra programlande med lavt hjemtag. 2) Reform og forbedring af EU's forsknings- og innovationssystem – Dette instrument skal bl.a. styrke evidensgrundlaget for at forstå de nationale forsknings- og innovationssystemer, foregribe nye behov i samarbejde med nationale aktører, sætte skub i omstillingen til åben videnskab, støtte nationale reformer, tilbyde forskere attraktive karrieremiljøer, fremme lighed mellem kønnene og integrere kønsdimensionen i Forskning- og innovation samt støtte internationalt samarbejde. En delvis generel indstilling forventes ikke at introducere geografiske kriterier i hele rammeprogrammet, men fortsat begrænse disse til denne underliggende del, der vil have et mere tydeligt fokus på widening og dernæst en styrkelse af det europæiske forskningsrum.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

En fremskridtsrapport for særprogrammet vil afspejle de større ændringer i rammeprogrammet og betyde en justeret og mere detaljeret tekst, når en delvis generel indstilling skal vedtages på et senere tidspunkt. Mere konkret forventes en fremskridtsrapport for særprogrammet for forskning og innovation at inkludere forslag til ændring for hjemmel af særprogrammet, således at dette som hidtil baserer sig på art. 182, stk.4 TFEU og ikke dobbelt hjemmel inklusiv art. 173, stk. 3 TFEU som for rammeprogrammet. Desuden forventes særprogrammet at inkludere en beskrivelse af den strategiske planlægningsproces, hvor der redegøres for medlemsstaters involvering i hele processen. Derudover forventes særprogrammet at opstille forslag til en håndfuld missionsområder, der vil adressere emner vedrørende et renere Europa, kræftforskning, den første kvantecomputer i EU og sund landbrugsjord. Hertil kommer muligvis forslag til ca. 10 prioritetsområder for institutionelle partnerskaber, hvoraf flere vil betyde fortsættelsen af eksisterende institutionelle partnerskaber inden for f.eks. energi og transportområdet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig om forslaget til rammeprogrammet eller særprogrammet.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen anfører, at Unionen har behov for at investere i forskning og innovation for at opnå stordriftsfordele samt øget rækkevidde og effekt. EU-finansierede forsknings- og innovationsaktiviteter frembringer som nævnt i forslaget påviselig merværdi sammenlignet med national og regional støtte. Rammeprogrammets aktiviteter skaber en kritisk masse til at imødegå globale udfordringer, styrker Unionens videnskabelige topkvalitet gennem konkurrenceudsatte midler, skaber tværfaglige netværk på tværs af grænser, øger Unionens konkurrenceevne og skaber nye markedsmuligheder.

Regeringen er enig i Kommissionens vurdering af, at forslaget om rammeprogrammet og særprogrammet er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Europa-Kommissionen forslag til et kommende rammeprogram og særprogrammet for forskning og innovation for perioden 2021 – 2027 vurderes, når endeligt vedtaget, at have følgende konsekvenser:

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Forslaget vurderes at have erhvervsøkonomiske, samfundsøkonomiske og statsfinansielle konsekvenser for Danmark.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Hvad angår de erhvervsøkonomiske konsekvenser vurderer Kommissionen, at forslaget vil bidrage til at fremme en øget konkurrenceevne. Forslaget retter sig bl.a. mod SMV'er og deres bidrag til forskning og innovation. Ligeledes vurderer Kommissionen, baseret på midtvejsevalueringen af Horisont 2020, at rammeprogrammet har gavnlig virkning på vækst, handel og investeringsstrømme samt på kvalitetsjob og international mobilitet for forskere.

Hvad angår de samfundsøkonomiske konsekvenser vurderer Kommissionen, at videreførelsen af rammeprogrammet for forskning og innovation højner kvalitet og effekt af forskning og innovation, støtter tværnational mobilitet og tiltrækker de største talenter. Ligeledes anfører Kommissionen, at programmet kan bidrage til at mobilisere yderligere offentlige og private investeringer i forskning og innovation. Kommissionen anslår bl.a., at rammeprogrammet medfører en direkte gevinst på op til 100.000 arbejdspladser inden for forskning og innovation i perioden 2021-2027.

Hvad angår de statsfinansielle konsekvenser foreslår Kommissionen, at finansieringsrammen for gennemførelsen af programmet for perioden 2021-2027 fastlægges til 83,5 mia. EUR (2018 priser).

Den vejledende for fordelingen af budgettet i løbende priser anføres som:

- (d) Søjle I: 25,8 mia. EUR
- (e) Søjle II: 52,7 mia. EUR
- (f) Søjle III: 13,5 mia. EUR
- (g) Den underliggende del for videning og styrkelse af det europæiske forskningsrum: 2,1 mia. EUR

Forudsat en dansk finansieringsandel på 2 pct. vil det danske bidrag til Horisont Europa udgøre ca. 1,882 mia. EUR eller ca. 269 mio. EUR årligt i perioden, svarende til ca. 2 mia. DKK årligt (såfremt budgetforslaget fastholdes).

8. Høring

Udkast til samlenotat om punktet har været sendt i høring i EU-Specialudvalget for Forskning den 7. november 2018 med høringsfrist den 13. november 2018.

Følgende høringssvar blev modtaget:

Danske Universiteter: "Excellent forskning bør spille den helt centrale rolle på tværs af hele programmet, herunder også i missionerne under søjle 2.

Der bør generelt være fokus på komplementaritet i forhold til andre EU programmer, ikke mindst i forhold til søjle 3.

Endeligt bør associerede lande have fuld adgang til programmet."

Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter: "GTS er enige i at byde forslaget til nyt rammeprogram velkommen og de ændringer, der aktuelt forhandles, er generelt set positive.

Fra dansk side bør relevans og effekt af programmer og projekter dog vægtes højere, så det ses i snæver sammenhæng med excellence kriteriet, der stadig er bærende. Uden relevans og effekt vil man ikke kunne opnå de ønskede mærkbare effekter for Europas borgere af rammeprogrammet.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Tilsvarende bør der fra dansk side lægges mere vægt på betydningen af den udfordringsdrevne forskning i søjle II. Netop i disse programmer skabes vigtige netværk mellem forskning og virksomheder, der er nøglen til at løse de store udfordringer, disse netværk kan desuden medvirke til at bringe dansk erhvervsliv på forkant i den teknologiske udvikling. Her sikres implementeringen af forskningsresultater.

Emnemæssigt bør der fra dansk side gives prioritet til udvikling af strategiske nøgleteknologier (KET's: kunstig intelligens, avancerede materialer, fotonik, micro/nano-elektronik, life science teknologier etc.), der går på tværs af klyngerne i søjle II. Helst bør de indgå som selvstændige områder, alternativt bør de gives klar prioritet inden for de foreslåede klynger. Endelig bør der i de konkrete formuleringer af indsatserne i søjle II/klyngerne sikres afsæt for, at man via programmerne kan bakke op om etablering af test- og udviklingsfaciliteter til disse væsentlige teknologier samt at skabe europæiske netværk mellem førende miljøer.

I implementering af programmet bør der desuden fortsat arbejdes for, at der ikke kun bedømmes på forskningskvalitet, men at der også i højere grad end i dag rekrutteres bedømmere med indsigt i erhvervsforhold, der er bedre til at gennemskue projekternes impact-strategier.

GTS bakker op om regeringens holdning til implementering af missions. Det er væsentligt, at regeringen i det konkrete arbejde med udformning af regler og vilkår herfor, holder sig for øje, hvordan danske virksomheder og institutioner, der i denne sammenhæng er ganske små, kan sikres adgang til aktivt at indgå i arbejdet."

Landbrug & Fødevarer: "L&F mener, at Danmark skal arbejde for at relevans og effekt – sammen med excellence – bør være bærende for rammeprogrammet.

L&F finder at Søjle 2 Globale udfordringer er afgørende vigtig for Danmark og dansk erhvervsliv. Det internationale forskningssamarbejde er afgørende for løsningen af mange af samfundets udfordringer og nøglen til at vende disse udfordringer til muligheder for dansk erhvervsliv. Søjle to bør således stå højest på prioriteringslisten. Det er afgørende at fastholde tema F om bioøkonomi, fødevarer, naturressourcer og miljø.

L&F bakker op om missionstankegangen. Den prioriterede mission "Restoring soil health" dækker med sin foreløbige formulering også danske problemstillinger og forskningsbehov hvor Europæisk samarbejde giver god mening."

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Formandskabets forslag til en delvis generel indstilling og en fremskridtsrapport foreligger ikke på nuværende tidspunkt. Såfremt indhold afspejler de forventninger til formål og indhold, der er redegjort for i samlenotatet, er det den generelle forventning, at andre lande vil være positivt indstillet over for formandskabets forslag.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen lægger vægt på, at drøftelser vedrørende Horisont Europa ikke foregriber forhandlingerne om den kommende finansielle ramme. Regeringen lægger i den forbindelse vægt på, at udgiftsniveauet i næste MFF samlet set holdes på 1 pct. af EU27's BNI, og at alle EU-budgettets udgifter skal afholdes inden for dette loft. Inden for disse rammer er det regeringens holdning, at der skal ske en indholdsmæssig omprioritering af EU's udgifter, så EU-budgettet i højere grad målrettes EU-merværdiskabende tiltag, herunder bl.a. vækst- og konkurrenceskabende initiativer og excellencebaseret forskning.

Regeringen byder overordnet forslaget til Horisont Europa velkommen, herunder at der bygges videre på det eksisterende programs søjlestruktur og deltagelsesregler.

Regeringen arbejder for et større fokus på grundforskning og forskermobilitet, herunder særligt Det Europæiske Forskningsråd og Marie Skłodowska-Curie Aktiviteter i søjle I.

Regeringen forholder sig positivt til de foreslåede klynger inden for den udfordringsrevne forskning og en forventet finjustering af klyngerne og deres indhold, herunder et øget fokus på miljø. Ligeledes forholder regeringen sig positivt til forslaget om missioner. Medlemsstaters inddragelse i identificering og formulering af konkrete missioner vurderes væsentligt for deres succes.

Regeringen støtter generelt hensigten bag de nye instrumenter i søjle III, der introduceres for at fremme innovation. Europa skal blive bedre til at omsætte fremragende forskning til innovative løsninger, der skaber nye markeder og vækst. I den sammenhæng mener regeringen, at det er vigtigt, at innovationsinstrumenter er simple, fleksible og let tilgængelige for mindre aktører, herunder SMV'er og opstartsvirksomheder. Det er vigtigt for regeringen, at der ikke sker en budgetforskydning til fordel for innovation (søjle III) på bekostning af grund- og strategisk forskning i søjle I og søjle II.

Regeringen mener, at de tre hovedsøjler i Horisont Europa skal baseres på excellence-princippet – dvs. at midlerne tildeles de bedste projektforslag.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Folketingets Europaudvalg har fået oversendt grund- og nærhedsnotat af 4. juli 2018 om Kommissionens forslag til etablering af et nyt rammeprogram for forskning og innovation og et særprogram for implementering.

Ligeledes er sagen blevet forelagt til orientering i forbindelse med rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2018.

**Uddannelses- og
Forskningsministeriet**